Jüdische Pester Zeitung.

יודישע
פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואָכענטליך
מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פֿרייטאג,
אונד קאָסטעט
פֿיר עסטרייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " "
פֿירטעליעהריג 2 גולד' 50 קר' ע'-וו.
פֿירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גולד' 50 קר' ע'-וו.
פֿירטעליעהריג 2 " 75 "

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פּרענומערירען
אונד דער פּרענומעראציאָנס-טערמין
בעגיננט מיט דעם טאגע דעס
ערסטען בלאטטעס.
דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-גאססע נומ' 1,
וואָהין מאן אויך דיא פּרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

Nr. 59, צעהנטער יאהרגאנג — פעסט, מאָנטאג יז אייר ה.ת'ר'ל'ח' — Pest, den 20. Mai 1878.

דא פֿריעדע — דאָרט קריעג !

גראף שובאלאָף איזט פֿאָרגעסטערן פֿאָן פעטערסבורג אבגערייזט. אויף זיינער ריקרייזע נאָך לאָנדאָן ווירד ער זיך איינען טאג אין בערלין אויפֿהאלטען. פֿאָר דער אנקונפֿט דעם גראפֿען שובאלאָף אין לאָנדאָן איזט קיינערלייא וויכטיגע נאכריכטען צו ערוואַרטען. דיא לאגע איזט נאָך אימּמער אונפֿערענדערט.

זאָ בעריכטעט איינע געסטריגע פעטערסבורגער אמטליכע דעפעשע; אבער דיא פעטערסבורגער פריוואט-דעפעשען זינד יעטצט פֿאָללער פֿריעדענס-האָפֿפֿנונגען. זיא מעלדען, רוסלאנד האבע דען גראָסטען טהייל דער פֿאָן ענגלאנד געמאכטען פֿאָרדערונגען נאכגעגעבען, וועסהאלב אויך דאס באלדיגע צושטאנדע-קאָממען דעס קאָנגרעסעס צו ערוואַרטען ווערע.

איבערהויפט בעשטרעבען זיך יעטצט אללע פעטערסבורגער נאכריכטען, דער וועלט איינצורעדען, דאס רוסלאנד נור דען פֿריעדען ווינשע אונד דענזעלבען אויך ערציעלען ווערדע; וועהרענד מאן אבער אין פעטערסבורג דען גלייבען פֿאָם שאָנען פֿריעדען פֿערברייטען וויללי, וויססען דיא קאָנסטאנטינאָפלער אמטליכען דעפעשען פֿאָן איינער ווידער-אויפֿנאהמע דעס קריעגעס זייטענס דער רוסען צו מעלדען. דיא רוסען פֿאָן סאן שטעפֿאנאָ ריקען אימּמער נעהער געגען קאָנסטאנטינאָפעל, זיא זינד שאָן דיעזער טירקישען רעזידענצשטאדט גאניז נאהע געקאָממען אונד האבען דאָרט אויך איבער פֿירציג שווערע קאנאָנען אויפֿגעשטעללט. אויך נאָך בו-יוק-דערע, וועלכעס גאר אם מעערע נאהדליך פֿאָן קאָנסטאנטינאָפעל ליעגט, וואָללען דיא רוסען מארשירען, טראָטצדעם דיא טירקען געגען דיעזען אללזייטיגען פֿאָרמארש דער רוסען פראָטעסטירען. דיא טירקען האבען בערייטס אללע אנשטאלטען צום פֿערטהיידיגונגס-קריעג געמאכט, אים דאס פֿאָרדרינגען דער רוסען נאָך מאָגליכקייט צו פֿערהינדערן.

אין פעטערסבורג שפריכט מאן אלזאָ פֿאָם פֿריעדען, וועהרענד דיא רוסישען קאנאָנען פֿאָר קאָנסטאנטינאָפעל דען ווידער-בעגינן דעס קריעגעס פֿערקינדיגען.

וויר וואָללען אונס יעטצט נאָך ניכט מיט דעם צוזאממענרייםען דיעזער ווידערשפריכע בעשעפֿטיגען, וויר האבען שאָן זאָ לאנגע געדולדעט, אונד זאָ קאָננען וויר אויך נאָך דיא צייט אבוואַרטען, אין וועלכער גראף שובאלאָף אין לאָנדאָן איינטרעפֿען אונד דען בעשלוס דעס רוסישען קאיזערס דער ענגלישען רעגיערונג מיטטהיילען ווירד. — פֿיעללייכט ווערדען וויר שאָן ענדע דיעזער וואָכע פֿאָן עטוואס ענטשיידענדעס בעריכטען קאָננען. פֿאָרלייפֿיג וואָללען וויר דא נור דיא זייט פֿרייטאג אבענד היער איינגעטראָפֿפֿענען דעפעשען מיטטהיילען; דיעזע לויטען:

קאָנסטאנטינאָפעל 18-טען מאי. דיא בעוועגונגען דער רוסישען ארמעען אין דען אומגעבונגען קאָנסטאנטינאָפעלס דויערן פֿאָרט. — איין מיליטערישער בעריכט אויס סאן שטעפֿאנאָ שפריכט פֿאָן איינער ווידער-אויפֿנאהמע דעס קריעגעס אונד פֿאָן איינער בעלאגערונג קאָנסטאנטינאָפעלס דורך דיא רוסען. — דיא רוסען האבען אין דער אומגעבונג פֿאָן סאן שטעפֿאנאָ, צווייא קילאָמעטטער פֿאָן דער ליניע, וואָ דיא טירקען שטעהען, פֿירציג קאנאָנען דער שווערסטען גאטטונג אויפֿגעשטעללט. דעסגלייכען מאכען דיא רוסען פֿאָרווערטס-בעוועגונגען געגען בו-יוק-דערע, דיא טירקען האבען דיא נאָטהווענדיגען געגענמאסרעגעלן ערגריפֿפֿען, אום זיך פֿאָר איינעם איבערפֿאללע אונד פֿאָן איינער „איבער-רומפּעלונג" זייטענס דער רוסען זיכערצושטעללען. — דער רוסישען אויפֿפֿאָרדערונג אין בעצוג אויף דאס פֿערלאססען דער פעסטונגען ווארנא, שומלא אונד באטום וואָללען דיא טירקען דורכאויס ניכט פֿאָלגע לייסטען. — גענעראל טאָטלעבען ריכטעטע אבערמאלס אן דען סולטאן איין שרייבען, אין וועלכעס דאס פֿערלאססען יענער 3 פֿעסטונגען זייטענס דער טירקען געפֿאָרדערט ווירד, אבער דער סולטאן וויל ניכט נאכגעבען אונד וויל אויך דען רוסען דען פֿאָרמארש נאָך בו-יוק-דערע ניכט ערלויבען.

קאָנסטאנטינאָפעל 18. מאי. דיא רוסען מאכען בעוועגונגען, וועלכע פֿאָללקאָממען געאייגנעט זינד, דיא אונרוהע אונטער דער היעזיגען בעפֿאָלקערונג צו שטייגערן. אללעס וועיזט דאראויף הין, דאס רוסלאנד אין נעכסטער נעהע קאָנסטאנטינאָפעלס וויעדער גראָסע שטרייט-קרעפֿטע צוזאממענציעהען וויל. גענעראל טאָטלעבען טריטט זעהר ענטשיעדען אויף. ער פֿאָרדערט פֿאָן דער טירקישען רעגיערונג, דאס דיא פֿעסטונגען אין בולגאריען אָהנע ווידערשפרוך געריימט ווערדען מאָגען. ער האט צו דיעזעם צוועקע איינען גאניז קורצען טערמין פֿעסטגעזעטצט, נאָך דעססען אבלויף דיא פֿעסטונגען זייטענס דער רוסען מיט שטורם גענאָממען ווירדען. עס האט אין פֿאָלגע דיעזער שטרענגען אויפֿפֿאָרדערונג אונטער פֿאָרזיטץ דעס סולטאנס איין מיניסטער-ראטה שטאטטגעפֿונדען, אָהנע דאס איבער דיעזען וויכטיגען געגענשטאנד איין ענדגילטיגער בעשלוס געפֿאסט ווערדען קאָננטע.

קאָנסטאנטינאָפעל 18-טען מאי. זייט איינינען טאגען געהען פֿאָן היער פֿאָרטוועהרענד לעבענס-מיטטעל אונד קריעגס-גערעטהע נאָך דער פֿעסטונג ווארנא אב. אים פֿאללע איינעס ערנייערטען קריעגעס געגען רוסלאנד ווירדען 50,000 מאנן נאָך ווארנא געהען, וועלכע זיך מיט דער ארמעע אין שומלא פֿעראייניגען ווירדען. (דיעזע מאסנאהמען זייטענס דער טירקישען רעגיערונג בעווייזען צור גענוגע, דאס מאן אין קאָנסטאנטינאָפעל דורכאויס ניכט געזאָננען איזט, דען פֿאָרדערונגען דעס גענעראלס טאָטלעבען בעטרעפֿפֿס דער ריימונג דער בולגארישען פֿעסטונגען נאכצוגעבען. עס ווערדען טירקישערזייטס פֿיעלמעהר אללע נאָטהיגען פֿערפֿיגונגען געטראָפֿפֿען, אים דיעזע פֿעסטונגען זעלבסט געגען איינען רוסישען אנגריפֿף מיט אללעם נאכדרוקע צו פֿערטהיידיגען. דאס דיא טירקייא זעלבסט היעצו ניכט דיא מיטטעל אונד ניכט דען מוטה בעזיטצט, ליעגט וואָהל אויף דער האנד. אללין ענגלאנד פֿערשטעהט עס רעכט גוט, דער רוסישען פֿעסטזעטצונג אין בולגאריען ענטגעגענצוטרעטען, אָהנע פֿאָרלייפֿיג אויך נור איינען שוס אבצופֿייערן. עס אונטערשטיטצט עבען דיא טירקייא מיט אללעם נאָטהיגען, דאמיט דיא בולגארישען פֿעסטונגען ניכט אין רוסישע געוואלט געראטהען. געשעהענע זאכען לאססען זיך שווער ריקגענגיג מאכען. האבען זיך איינמאל דיא רוסען אין דיעזען פֿעסטונגען ניעדערגעלאססען, דאנן דירפֿטע אויך איין אייראָפּעאישער קאָנגרעס ניכט אים שטאנדע זיין, דיעזעלבען וויעדער הינויסצוטרייבען. יע וועניגער פֿעסטע שטעללונגען דיא רוסען אויף דעם בולגאשען געביעטע אין איהרער מאכט האבען, דעסטאָ לייכטער ווירד עס דעם קאָנגרעסע זיין, דיא געגענד זידליך פֿאָם באלקאן פֿאָן דען רוסען צו זייבערן.) —

פעטערסבורג 17-טען מאי. אויס דען היעזיגען רעגיערונגס-קרייזען טריטט דיא נאכריכט אויף, דאס דיא היערהערקונפֿט דעס הערן פֿ' שובאלאָף פֿאָם גינסטיגסטען ערפֿאָלגע בעגלייטעט וואר. עס איזט נעמליך דעם גראפֿען שובאלאָף געלונגען, דען קאיזער דורך שילדערונג דער שטימונג אין ענגלאנד צו איבערצייגען, דאס עס אים אינטערעססע רוסלאנדס ליעגע, דיא מייסטען ענגלישען פֿאָרדערונגען צו בעוויללינגען. אין פֿאָלגע דיעזער נונמעהר פֿריעדענס-פֿערטיגען געזיננונג דעס קאיזערס דירפֿטע אלסבאלד דער צוזאממענטריטט איינעס אייראָפּעאישען קאָנגרעססעס צור טהאטזאכע ווערדען, דער דיא אָריענטאלישען פֿערוויקעלונגען אין פֿריעדליכער וויזע ענדגילטיג לאָזען זאָלל. אויך אללע היעזיגען פאָליטישען בלעטטער, זעלבסט דיעיעניגען, וועלכע ביזהער צום קריעגע געגען ענגלאנד רייצטען, ארבייטען נונמעהר מיט פֿיעלעם אייפֿער פֿיר דיא ערהאלטונג דעס פֿריעדענס.

פעטערסבורג 17-טען מאי. דאס היעזיגע רעגיערונגס - בלאטט פֿעראָפֿפֿענטליכט הייטע איינען ארטיקעל, וועלכער אונגעהייערעס אויפֿזעהען ערדעגט, דא דערזעלבע פֿאָן דער איינגעטרעטענען פֿריעדליכען געזיננונג אונזערער רעגיערונגס-מענגער דען אונווידערלעגליכסטען בעווייז ליעפֿערט. אין דיעזעם ארטיקעל הייסט עס אונטער אנדערעם: „לאנגע, זעהר לאנגע האט ענגלאנד זיך אין דיא פאָליטיק פֿרעמדער שטאאטען ניכט היניינגעמישט. עס האט זיך דורכאויס ניכט דארום קיממערן וואָללען, וואס אונטער דען אייראָפּעאישען גראָס-מעכטען פֿאָרגעהע. פּלאָטצליך יעדאָך טראט ענגלאנד אויס דיעזער אונטהעטיגקייט הערויס, אים דער וועלט צו צייגען, דאס עס נאָך קראַפֿט גענוג האט, ביי נייגעשטאלטונגען אין אייראָפּא איין ענטשיידענדעס וואָרט מיטצושפּרעכען. וועהרענד אלזאָ דאס לאנגע אין אונטהעטיגקייט געבליעבענע ענגלאנד קאמפּפֿ-לוסטיג אויפֿטריטט, האט רוסלאנד דען בעוויז געליעפֿערט, דאס עס זעלבסט נאָך איינעם קאָסטשפּיעליגען קריעגע אונד גלענצענדען זיעגע נאכגיעביג זיין קאנן. רוסלאנד צייגט דיעזע נאכגיעביגקייט, אָבגלייך עס זיך ביי איינעם נייען קריעגע אויף זיינע 85 מילליאָנען שטארקע בעפֿאָלקערונג שטיטצען קאָננטע. עס איזט אונלייגבאר, דאס אויך ענגלאנד איבער אונגעהייערע קרעפֿטע פֿערפֿיגט. אים זאָ געוויססער איזט עס אבער, דאס עס רוסלאנד ניכט געלינגען קאנן, דיא פֿערניכטונג ענגלאנדס צו ערציעלען, וועהרענד ענגלאנד עבענזאָ וועניג יע דיא קראפֿט האבען ווירד, דאס גראָסע רוסישע רייך צו פֿערניכטען. דיא ביידען מעכטע קאָננטען אלזאָ איינאנדער גראָסען שאדען צופֿיגען, אָהנע דאס איינע דערזעלבען איבער דיא אנדערע איינען גראָסען זיעג יע עררינגען ווירד. עס ווערע דאהער איינע זינדע געגען גאָטט אונד דיא מענשהייט, ווענן דיעזע ביידען מעכטע איהרע קרעפֿטע צו זאָלכען קריעגען פֿערווענדען זאָללטען, דיא נור עלענד אונד יאממער איבער דיא וועלט ברינגען מיסטען. עס איזט פֿפֿליכט ביידער שטאאטען, איהרע קרעפֿטע פֿיר דאס וואָהל דער מענשהייט צו פֿערווענדען, וואס נאטירליך נור געשעהען קאנן,

טרויאונג דעם ירחמיאל מיט דער אלטען קאָבין זיין וואָללטען. ירחמיאל דריקטע מיר דיא האנד מיט דען וואָרטען: „פריינד! נאכמיטטאגס פריגעלן וויר אונס, יעטצט מוס איך צור „חופה" איילען!" — איך בליעב אלליין אונד איילטע דער וואָהנונג מיינער מוטטער צו, דער איך דיעזע אונערהאָרטע נייאיגקייט מיטטהיילען וואָללטע. אויף דעם היימוועגע דאכטע איך: „עס איזט דאָך זאָנדערבאר, וויא מאנכע יודען איינער „מיליטער-פפליכט-גזרה" דורך איינע זאָלך' ניכטסנוטציגע הייראטה איים דעם וועגע געהען צו קאָננען גלייבען. איך עראינערטע מיך אן איינען אלטען פאָלקס-שפרוך אין פאָלען, דער דא לייטעט: „דיא יודען יאגען אללעס, וויל זיא מיט דעם אלטען גאָטטע אויף פערטרויטעם פוסע שטעהען אונד ביא איהם אללעס דורכזעטצען." מיינע מוטטער וואר פאָן מיינער מיטטהיילונג ניכט איבערראשט. איהר וואר דיא פערהייראטונג ירחמיאל'ס בערייטס זייט איינינען טאגען בעקאננט. זיא פוהר דאהער מיט דער האנד איבער דיא שטירנע אונד זאגטע מיר: „האָרע, מיין זאָהן, דאס גאנצע איזט איין פערברעכען, דאָך דיך געהט דיא געשיכטע ניכט אן!" איך ציטטערטע ביא דעם וואָרטע „פערברעכען". איך דאכטע מיר: אלזאָ איזט דער קליינע ירחמיאל שאָן זאָ פריה איין פערברעכער! מיינע מוטטער זאגטע יעדאָך צו מיינער בערוהיגונג: „דער ביבע איזט אונשולדיג. אללע פעראנטוואָרטליכקייט פיר דיעזען קאָמיש-טרויריגען „שדוך" טריפפט דען אלטען ר' ליזר. דער מאנן איזט זאָנסט זאָ קלוג אונד בעגעהט דיעסמאל דאָך איינע זאָלכע אונגעהייערע דוממהייט." — מיינע מוטטער האטטע רעכט, דאָך בעגינג ר' ליזר ניכט אלליין דיעזע לעכערליכקייט, זאָנדערן וואר יא איין וואָהרעס „הייראטהס-פיעבער" אונטער אללען יודען פאָלענס אויסגעבראָכען. וויא פיעל זאָלכע לעכערליכע קינדערהייראטהען אים פריהיאהרע 1859 שטאטטגעפונדען, לאָסט זיך ניכט בעשרייבען. מאן מוס אלל דיעס מיט אייגענען אויגען געזעהען האבען. ווער איינען קנאבען האטטע, דער דאס 10-טע יאהר בערייטס איבערשריטטען, דער זוכטע נאָך אירגענד איינעם לעדיגען פרויען-צימטער אונד מאן פערהייראטהעטע איהן — אים יעדען פרייז! איך זאגע אויסדריקליך „אים יעדען פרייז", דא דער „ברויט" אָדער איהרעם פאטער פיר דיעזע טרויאונגס-קאָמאָדיע אָפט גראָסע סוממען געצאהלט ווערדען מוסטען. — עס גינג אללעס ווירר דורכאיינאנדער. 15 יעהריגע קנאבען הייראטעטען 6 יעהריגע מעדכען, וועהרענד ווידער 18 יעהריגע מעדכען מיט 10 יעהריגען קנאבען געטרויט וואורדען. אלל דאס עראייגנעטע זיך יעדען טאג. אבער זעלבסט דער פאלל דעם קליינען ירחמיאל, דער איינע 50 יעהריגע קאָבין הייראטעטע, געהאָרטע ניכט צו דען זעלטענהייטען. יע אָלטער אונד קרענקליכער זאָ איין פרויענצימטער וואר, יע מעהר אונפערזאָרגטע קינדער זיא האטטע, דעססאָ האָהער שטאנד זיא אים פרייזע, דא „איהר מאנן", אלס „ערהאלטער דער פאמיליע", ניכט צום מיליטער גענאָממען ווערדען דארף. בעטראכטעט מאן דיעזע צושטענדע, זאָ ווירד מאנ'ס גאנץ נאטירליך פינדען, דאס ירחמיאל מיך ערזוכטע, דאס פריגעלן אויף נאכמיטטאג צו פערשיעבען, דא ער פאָרמיטטאג „הייראטען" מוס. מיינע מוטטער פערבאָט מיר אויפס שטרענגסטע, אין צוקונפט מיט ירחמיאל צו שפיעלען, דא מאן דורך דען אומגאנג מיט איינעם „פערהייראטעטען ביבען" אונמאָראליש ווערדען קאנן. אונד דאָך בליעב ירחמיאל זעהר מאָראליש. ער וואר אויך נאָך זיינער האָכצייט איין אונשולדיגעס „יינגעל", וועהרענד דיא אלטע חנה איהרע קאָבין-דיענסטע זאָ גוט אלס פריהער בעזאָרגטע. אלס איך איינינע טאגע שפעטער פאָר דעם הויזע ר' ליזר'ס פאָראיבער גינג, דא האָרטע איך איין יאממערן. דער קליינע ירחמיאל וואורדע נעמליך פאָן חנה דורכגעפריגעלט אונד אים דער קיכע געשטאָססען מיט דען וואָרטען: „איך ווערדע דיר, דוא גאלגענשטריק, דאס ציקער-נאשען שאָן אבגעוואָהנען." נון, ביא איינעם זאָלכען עהע-פערהעלטניססע קאָננטע ירחמיאל געוויס ניכט אונמאָראליש ווערדען. — גאנץ וויא ביא ירחמיאל שפיעלטען זיך אויך דיא איבריגען „גזרה-הייראטען" אב. עס געשאה גאר הייפיג, דאס ברויט אונד ברייטיגאם זיך אונטער דעם טרויהיממעל (חופה) דאס ערסטעמאל זאהען, אבער צוגלייך אויך דאס לעטצטעמאל. דיעזע פאללע הייראטהס-איבערשטירצונגען דויערטען ביז טיעף אין דען זאָממער 1859 אונד נאהמען דיעזעלבען מיט יעדעם טאגע צו, אלס דיא טרויער-נאכריכטען פאָם קריעגס-שויא-פלאטצע אין איטאליען איינטראפען. דא רעדעטע מאן זיך איין, דא עסטערייך זאָ פיעלע סאָלדאטען פערלאָרען, ווערדען געוויס אויך גאנץ יונגע קינדער אססענטירט ווערדען. ענדליך פעהלטע עס אבער אן פרויען-צימטערן, וועלכע זיך צו דיעזען „האָקוס-פאָקוס-הייראטען" הערגעבען זאָללטען. דא מאכטע איינע העבאממע אים קראקויער טרעפפליכע געשעפטע. זיא צאָג נעמליך אים לאנדע אומהער אונד ליעס זיך געגען דען פרייז פאָן 20 גילדען אין יעדעם אָרטע מיט איינעם אנדערן קנאבען טרויען. איבעראלל, וואָהין זיא קאם, גאב זיא זיך נאטירליך אלס וויטווע אויס. ניכט ווייניגער אלס 40 מאל שטאנד דיעזע העבאממע אונטער דער „חופה". — ערסט נאָך דעם פריעדען צווישען עסטערייך אונד איטאליען עררייכטע דיעזער הייראטהס-שווינדעל זיין ענדע. דאפיר בעגאננען אבער דיא עהע-שיידונגען. דיעזע וואָרען מיט קיינען שוויעריגקייטען פערבונדען, וויל יא דיא גאנצע עהע-שליעסונג נור „צום שיינע" געשאה אונד דיא שיידונג דערזעלבען, גלייך נאָך פערלויף דער „גזרה", אים פאָראויס בעדונגען וואר. אינדעם גאב'ס אויך ביא עהע-שיידונגען רעכט קאָמישע פעללע. וויר וואָללען אויך היעריבער איינינעס מיטטהיילען. דער גלאזער-מייסטער אים בארנאָוו, ר' משה שטריזאָיער האטטע זיינען קנאבען ראובן, וועגען דער „גזרה", מיט איינער יונגען, קינדערלאָזען וויטווע, נאמענס מרים, דער טאָכטער דעם דאָרטיגען שיל-קלאָפפערס טרויען לאססען. דיעזע וואר דאמאלס פראָה, אויף זאָלך איינע לייכטע וויזע איינינע גילדען צו פערדיענען.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

נייעסטעס.

וועהרענד איינע פעטערסבורגער דעפעשע דער „טיימס" דיא מעלדונג בריננט, דאס מאן זיך אין פעטערסבורג ווידער דען פריעדענס-האָפפנונגען הינגיבט — מעלדעט ווידער איינע קאָנסטאנטינאָפלער דעפעשע, דאס זייט איינינען טאגען דיא רוססען ווידער קריעגעריש פאָרגעהען, זיא ריקען אוממער פאָרווערטס אונד וואָללען שאָן ווידער דיא שטאדט ביוק-דערע (אם מעערע נאָרדליך פאָן קאָנסטאנטינאָפעל) בעזעטצען, וואס אבער דיא טירקען ניכט צולאססען ווערדען. — איינע לאָנדאָנער דעפעשע מעלדעט, דאס דאָרט היטע דער דייטשע קראָנפרינץ איינגעטראָפפען איזט.

געשעפטסבעריכט

פעסטער שלאכטפיעה-מארקט. ביא דער אם 16-טען ד. מ. היער אבגעהאלטענען פעסטער וואָכענמארקטע וואורדען 1555 שטיק גראָס- אונד 861 קליין-פיעה צו מארקטע געבראכט. היעפאָן וואורדען פערקויפט: 43 שטיק שטיערע, פער שטיק פאָן 80 — 140 גולדען. — 870 אָכסען דאס פאאר פאָן 160—305 גולד. 492 קיהע דאס פאאר פאָן 120—265 גול. 74 מעלק-קיהע דאס שטיק פאָן 60—200 גול., 64 שטיק ביפפעל דאס פאאר צו 140—215 גול., 646 שטיק קעלבער דאס שטיק פאָן 16—30 גול. — 205 שטיק לעממער דאס פאאר 6—8 גולד. — פרייזע פער 100 קילאָ: אָכסען-פלייש 48 — 53 גולדען. — קוה-פלייש 49 — 51 גול., קאלב-פלייש 60—80 גולד. ביפפעל-פלייש 46—48 גולד.—

ראָטטאָ-ציעהונג פאָם 15-טען מאי 1878.

ב ר י נ ן 90 48 89 62 5

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר [illegible] רייז.

דאוויד בלייער

קורצ- אונד ווירק-וואָרען-גראָססהענדלער

בודא-פעסט, וואיצנער-בולעוואַרד, מאראָקקאנערהויז.

עמפפיעהלט זיין רייכסאָרטירטעס לאגער אללער גאטטונגען ריבבאנ-בענדער, זיידען-בענדער, אטלאס-בענדער, סאממט-בענדער אונד וואש-בענדער. פערנער אללע גאטטונגען צווירנע אונד נעה-זיידע, זאָ וויא שפול-גארנע, שטריק-גארנע אונד מוללע-גארנע, שטרימפפע, זאָקען, וועשע אונד קראוואטען פיר הערען אונד דאמען, זאָ וויא אללער אנדערן ווירק-וואַרען אונד איבערהויפט אללער אין דיעזעס פאך שלאגענדען ארטיקעל ען גראָס צו דען בילליגסטען פרייזען.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע		קוואליטעט פער העקטאָל.	פער 100 קילאָגר.
ווייצען	נייער באנאטער	74	10.35—10.45
"	"	75	10.55—10.70
"	"	76	10.85—10.95
"	"	77	11.10—11.25
"	"	78	11.40—11.50
"	"	79	—.——.—
"	"	80	—.——.—
"	טהייס	74	10.65—10.75
"	"	75	10.85—11.—
"	"	76	11.15—11.25
"	"	77	11.35—12.45
"	"	78	11.65—11.80
"	"	79	11.85—11.95
"	"	80	—.——.—
"	פעסטער באָדען	74	10.45—10.55
"	"	75	10.70—10.80
"	"	76	10.90—11.05
"	"	77	11.15—11.25
"	"	78	11.40—11.55
"	"	79	11.60—11.65
"	"	80	—.——.—
"	ווייסענבורגער	74	10.55—10.65
"	"	75	10.75—11.90
"	"	76	11.05—11.15
"	"	77	11.25—11.35
"	"	78	11.55—11.70
"	"	79	11.75—11.85

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאָל	פער 100 קילאָגר.
קאָרן	72	7.60—7.40
גערסטע מאלץ	62	8.10—7.50
גערסטע פוטטער	62	7.10—6.75
האפער	41	6.80—6.50
קוקורוץ באנאטער		—.——.—
אנדערער	73	7.10—7.—
הירזע		8.——7.70

[illegible] (פער 100 קילאָ)		
ווייצען	פער אָקטאָבער	10.25
		—.—
	פריהיאהר	—.—
קוקורוץ		7.10
גערסטע		—.—
האפער	אָקטאָבער	6.40
		—.—
ריפס		15.—

באללען-מעהל		קר. פל.
נוממער	0	23.60
"	1	23.—
"	2	22.40
"	3	21.40
"	4	20.50
"	5	18.50
"	6	17.40
"	7	15.40
"	8	13.30
"	8½	11.50
שפיריטוס: אלטע פעסטהערע פרעססהעפע		[illegible]
" נייע	קארטאָפפעל	31.75

קורז-טאבעללע פאָם 16. מאי

געלד-קורז

	קר. פל.
זילבער-אגיא	105.30
דוקאטען	5.72
עסטערייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	9.72
נאפאלעאָנדאָר	9.72
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	59.90
20 מארקשטיקע	11.99
פאפיער רובעל	1.18

לאָזע.

	קר. פל.
1839-ער ראָטשילד-לאָזע גאנצע	331.—
דעטאָ פינפטעל	332.—
1854-ער 4 פראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	108.—
1860-ער " גאנצע	113.—
דעטאָ " פינפטעל	120.50
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	140.50
דעטאָ " 50 "	140.—
קאָמאָ רענטענשיינע	24.—
[illegible]-לאָזע	15.90
קרעדיט-לאָזע	161.—
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	29.50
[illegible]-לאָזע	95.25
אינסבריקער לאָזע	19.50
קעגלעוויטש צו 10 גולדען	14.25
בראקייער " 20 "	14.75
אָפענער " 40 "	29.—
סאלם " 40 "	27.75
[illegible]-לאָזע " 10 "	14.50
פאלפי-לאָזע " 40 "	38.50
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	16.—
סט. גענאָיס " 40 "	29.25
סטאניסלויער " 20 "	20.50
טריעסטער " 100 "	120.—
דעטאָ " 50 "	61.—
וואלדשטיין " 20 "	22.75
ווינדישגרעטצער " 20 "	26.25
אונגארישע פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	76.—
דעטאָ צו 50 גולדען	75.50
ווינער לאָזע	89.70

ווערטה-פאפיערע.

	קר. פל.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	79.75
טעמעשוואר-באנאטער	77.75
זיעבענבירגישע	77.25
גאליצישע	85.75
בוקאווינער	82.25
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	99.25
אייזענבאהן-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען	81.75
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פראָצענט	95.—
דער אונגארישען היפאָטעקען באנק צו 5 איינהאלב פראָצענט	79.25
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פראָצענט	—.—
דעטאָ צו 6 פראָצענט	—.—
דער פעסטער קאָממערציאל-באנק	91.75

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1878 Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

רייבע ערבשאַפֿט אײן בעדייטענדער ווערדען. — אום זיך פֿאָן דער גראָסען ערבשאַפֿט אײן בילד צו מאַכען, גענינט וואָהל צו ערוועהנען, דאס דער גרונדבעזיטץ דעם פֿערשטאָרבענען אין דער שטאדט ברינגהטאָן אללײן אײנע מילליאָן פֿפֿונד שטערלינג (צעהן מילליאָנען גולדען) בעטראָגט. דיעזער יונגע מאנן האט פֿאָרלײפֿיג אױסגעזאָרט.

* (מאָרד אונד זעלבסט-מאָרד אױס ליעבע צור פֿאמיליע.) אם 17-טען מאי פֿאנד אין וויען אײן מאָרד אונד זעלבסט-מאָרד שטאטט, דער אום זאָ גראָסערעס אױפֿזעהען ערדעגט, װײל ער ניכט אױס ראכע, זאָנדערן אױס ליעבע, דאס הײסט: אױס ליעבע צור פֿאמיליע פֿעראיבט װאורדע. — דער טהאטבעשטאנד איזט פֿאָלגענדער: דער קאנצליי-דיענער ווילהעלם גאבריאל וואָהנטע מיט זײנער פֿרױא, 3 קינדערן אונד זײנע שװיעגערמוטטער יאָזעפֿא האהן אין אײנער קלײנען, אױס צװײא צימערן בעשטעהענדען וואָהנונג. ווילהעלם גאבריאל האטטע אינדעם מיט גראָסער נאָטה צו קעמפֿפֿען, דא ער פֿאָן דעם אדוואָקאטען, בײא דעם ער אלס קאנצליי-דיענער אנגעשטעללט װאר, שאָן זײט צװײא מאָנאטען קײנען קרײצער געהאלט ערהיעלט. — אם 16-טען מאָרגענס גינג דער אונגליקליכע מאנן װיעדער אין דיא קאנצלײא, אום זײנען דיענסט צו פֿערזעהען. אלס ער מיטטאגס הײמקאם, װאר ער אױסעראָרדענטליך ניעדערגעשלאגען, דא ער פֿאָן זײנעם שעף אױך הײטע דאס געהאלט ניכט ערהאלטען האט. זײנע פֿרױא מיט דער גרײזען מוטטער זאסען בײזאממען, דיא קינדער װאָרען אױסגעגאנגען. נון זאנדטע ווילהעלם גבריאל זײנע פֿרױא אינס נעבסטע גאסטהױז, אום פֿאָן דאָרט „אױף בּאָרג" אײן מיטטאגסמאהל צו האָלען. קױם האט דיעזעלבע דיא וואָהנונג פֿערלאססען, אלס אײן פּיסטאָלען-שוס געהאָרט װאורדע; אײניגע אױגענבליקע שפּעטער ערפֿאָלגטע אײן צװײטער שוס. אײן גראָסער מענשען-אױפֿלױף פֿאנד זאָגלײך שטאטט. דיא אבגעשפּערטע טהירע װאורדע געװאלטזאם ערבראָכען. אין דעם ערסטען צימער לאג דיא גרײזע זאָפֿיא האהן מיט דורכבאָהרטעם הערצען טאָדט אױף דעם באָדען; אים צװײטען צימער בעפֿאנד זיך ווילהעלם גבריאל. ער לאג טאָדט אױף אײנעם רוהע-בעטטע; וועהרענד דיא צימער-װענדע מיט דעם געהירן דעם אונגליקליכען בעשפּריטצט װאַרען. אין אײנעם אױף דעם טישע צוריקגעלאססענען בריעפֿע שטאנדען דיא מיט בלײשטיפֿט געשריעבענען װאָרטע: אױס ליעבע צו מײנער פֿאמיליע האבע איך אײנען מאָרד אונד זעלבסט-מאָרד פֿעראיבט. דער מאָרד איזט פֿיר מיך קײן גראָסעס פֿערברעכען, דא מײנע שװיעגער-מוטטער זיך שאָן לענגסט דען טאָד װינשטע. װאס יעדאָך דען זעלבסט-מאָרד בעטריפֿפֿט, זאָ בעטראכטע איך דענזעלבען ניכט אלס פֿערברעכען, זאָנדערן אלס פֿפֿליכט. עס איזט נעמליך מײנע פֿפֿליכט, מײנע פֿאמיליע צו ערנעהרען. דא מיר דיעזעס ציעל דורך מײן „לעבען" ניכט געלונגען, װילל איך עס דורך מײנען „טאָד" עררײכען. דורך דיעזען מאָרד אונד זעלבסט-מאָרד געלאנגט נעמליך מײנע ארמע פֿאמיליע אין אײנע ערבשאַפֿט, װאָדורך זיא װעניגסטענס פֿאָר דער דרינגענדסטען נאָטה געשיטצט זײן װירד." — (איבריגענס איזט עס נאָך פֿראגליך, אָב עבען דיא פֿאמיליע היעבײא ניכט עבענפֿאללס דיא האנד אים שפּיעלע האטטע. עס װעהרע פֿיעללײכט אם צװעקמעסיגסטען, בײא זאָלכען מאָרד-פֿעללען דיא ערבשאַפֿט דער בעטרעפֿפֿענדען פֿאמיליע איבערהױפּט ניכט אױסצופֿאָלגען. עס קאָננטע זאָנסט לײכט דער פֿאלל זײן, דאס יעמאנד, דעם עטװא דער רײכע גראָס-פֿאטער אָדער אָנקעל ניכט שנעלל גענוג שטירבט, זיך צו זאָלכען מאָרד-פּלענען פֿערלײטען לאָסט, אום פֿריהער אין דען בעזיטץ דער ערבשאַפֿט צו געלאנגען.)

* (קאָמיש-טרױריגע עהע-שליעסונגען אין פּאָלען.) איבריגענס איזט עס זעלבסטפֿערשטענדליך, דאס דיעזעס עהעפּאאר ניע צוזאממענגעקאָממען. דער יונגע קנאבע בליעב אים הױזע זײנער עלטערן אונד בעזוכטע גאנץ װיא פֿריהער פֿלײסיג דאס „בית המדרש", װעהרענד דיא יונגע פֿרױא אים הױזע איהרעס פֿאטערס דיא ארמזעליגע קיכע פֿערזאה, װיא מאן זיך זאָלכע בײא אײנעם יידישען שול-קלאָפּפֿער דענקען קאנן. אלס נון דיא „גזרה" צו ענדע װאר, אונד ר' משה שטריזאָװער דיא יונגע פֿרױא צו זיך אינס הױז ריעף, אום דאָרט פֿאָן זײנעם זאָהנע דען שײדע-בריעף (גט) ענטגעגענצונעהמען, דא ערקלערטע דיעזע: „איך האבע קײנע לוסט, „גט" צו נעהמען; מיר געפֿאללט דער יונגע ראובן רעכט גוט; איך װערדע װארטען, ביז ער צום יינגלינג הערַאנגעװאַכסען, דאמיט װיר װיא מאנן אונד װײב צוזאממען װאָהנען קאָננען!" — דיעזע ערקלערונג אײנער שול-קלאָפּפֿערס-טאָכטער װאר פֿיר ר' משה שטריזאָװער, דער מיט זײנעם זאָהנע אײנע „גלענצענדע פּארטיע" אױסנעהמען װאָללטע, אײן שטיך אים הערצען. עס װאורדע דיא יונגע פֿרױא דעסהאלב אין אײן בענאכבארטעס הױז געלאָקט. דאָרט בעפֿאנדען זיך אין אײנעם נעבענצימער צװײא צײגען אונד דער יונגע ראובן. אלס דיא יונגע פֿרױא אים געשפּרעכע פֿערטיעפֿט װאר, דא ערשיען פּלאָטצליך ראובן מיט זײנען צװײא צײגען, אום דער פֿרױא דען „גט" געװאלטזאם אין דיא האנד צו דריקען. דאָך װאר מרים ניכט אומזאָנסט דיא טאָכטער אײנעס יידישען שול-קלאָפּפֿערס. זיא ליעס זיך ניכט איבערראשען, זאָנדערן פֿערזעטצטע דעם יונגען ראובן אין געגענװארט זײנער בײדען צײגען אײנע אָהר-פֿײגע, זאָ גוט אונד קרעפֿטיג, דאס איהם דער „גט" אױס דער האנד געפֿאללען. דיעזע אָהרפֿײגע, װעלכע דער אלטע ר' משה שטריזאָװער זאָװאָהל אלס זײן זאָהן ראובן גערנע אבגעלײגנעט העטטען, װענן זיא ניכט פֿאָר „עדים" ערפֿאָלגט װעהרע, ערװירקטע גראָסעס געלעכטער אין גאנץ בארנאָװ. ענדליך מיסטע דער גלאזער-מײסטער דער יונגען מרים 200 גולדען אױסצאהלען, דאמיט זיא נור דען גט אננעהמע. דאס שאָנסטע היעבײא װאר, דאס דיא יונגע מרים, דיא נון בערײטס 200 גול' אלס מיטגיפֿט האטטע, היעדורך דען יינגערן ברודער דעם ר' משה שטריזאָװער צום מאנגע ערהיעלט. דאס געלד בליעב אלזאָ, װיא דאס שפּריכװאָרט לײטעט, „אין דער משפּחה".

— ניכט מינדער קאָמיש װאר דיא ארט אונד װײזע, װיא אײנע אנדערע עהע-שײדונג צו שטאנדע קאם. דיא געשיכטע װאר פֿאָלגענדע. אין בארנאָװ לעבטע ר' עזרא מלמד מיט זײנער פֿרױא גיטל אין טיעפֿער ארמוטה, װיא דיעס געװאָהנליך בײא אײנעם פּאָלנישען מלמד גאר ניכט אנדערס דענקבאר. זײן 16-יעהריגער זאָהן זרח װאר אים „חדר" אלס „בעהעלפֿער" בעשעפֿטיגט. דער יונגע בעהעלפֿער האטטע דאס אונגליק, ניע עטװאס אָרדענטליכעס געלערנט צו האבען, דאפֿיר האטטע ער אבער אײנען דאָפּפּעלטען „ביקעל" (האָקער), אלס װעלכע ער זײט זײנער ערסטען קינדהײט טאג אונד נאכט איבער דען „ספרים" געזעססען. פֿיר דיעזען מענשען טראָף זיך אין דער גאנצען געגענד קײן „שדוך". זאָנדערבארערװײזע בעמעכטיגטע זיך אױך דעם ארמען „מלמד" דיא פֿורכט, דאס הארט בעדרענגטע עסטעררײך קאָננטע אױך זײנען בוקליגען זאָהן אינס מיליטער שטעקען, אום פֿיר דאס פֿאטערלאנד צו שטערבען! יא, אום פֿיר'ס פֿאטערלאנד „צו שטערבען!" ר' עזרא מלמד דאכטע זיך נעמליך: װענן דיא עסטעררײכישען סאָלדאטען װירקליך איהר פֿאטערלאנד פֿערטהײדיגען זאָללטען, דא װירדע דער אונבעהאָלפֿענע זרח זיך היעצו קױם אײגנען. דא יעדאָך דיא עסטעררײכישען סאָלדאטען פֿיר איהר פֿאטערלאנד בלאָס שלעגע ערהאלטען אָדער גאר שטערבען, זאָ קאנן מאן יא אױך מיט אײנעם געװאלטיגען בוקעל שלעגע אױסהאלטען אָדער פֿיר'ס פֿאטערלאנד שטערבען. — אײן „שדוך" װאר דאהער אונבעדינגט נאָטהיג, אום דען זרח פֿאָר דער מיליטער-פֿפֿליכט צו רעטטען. אבער װאָהער דיא „כלה" נעהמען? — אײן ערנסטער „שדוך" װאר ניכט דענקבאר. ר'

„טהײערע קאראָלינע! זיא זינד זאָ גיטיג אונד קלוג, ראטהען זיא מיר, װאס זאָלל אונד װאס קאנן איך טהון! איך קאנן אײנמאל דיעזען װיללױאם ניכט ליעבען, איך ציטטערע בײא דעם געדאנקען, זײנע פֿרױא צו װערדען! װיא גערנע מאכטע איך עס איהם גאנץ אָפֿפֿען זאגען, דאס איך דען װונש זײנעס פֿערשטאָרבענען אָנקעלס ניכט ערפֿיללען קאנן. איך װילל איהם אױך דאס פֿערמאָגען זײנעס אָנקעלס צוריקגעבען. איך װאר יא דאָך נור דיא שטיעפֿ-טאָכטער דעם פֿערשטאָרבענען; דער רעכטמעסיגע ערבע זײנעס קינדערלאָזען אָנקעלס װערע יא אײגענטליך נור װיללױאם! דער גוטע העררטעמפּעלמאָן האט מיר זײן הױפּט-פֿערמאָגען צוריקגעלאססען, אינדעם ער גלױבטע, דאס דורך דיא פֿאָן איהם געװינשטע הײראטה דאס פֿערמאָגען זאָראגן צו זײנעם נעפֿפֿען צוריקקעהרען װירד. עס װערע דאהער אײן בעטרוג, װענן איך דאס פֿערמאָגען בעהאלטע, אָהנע דען װיללױאם צו הײראטען."

אבער װארום קאָננען זיא דען לאָרד גלעדסטאָן ניכט ליעבען? ער איזט װאָהל שאָן איבער דיא ערסטע יוגענד הינױס; אבער איך װינשטע עבען אײנען מאנן, דער צװײמאל זאָ אלט איזט אלס איך. — פֿרױען אלטערן שנעללער אלס דיא מענער. װענן איך דאהער אײנען יונגען מאנן הײראטען װירדע, דאנן קאָננטע עס זיך שאָן נאָך צעהן יאהרען הערױסשטעללען, דאס איך איהם צו אלט בין, װעהרענד ער נאָך אלס עראָבערונגס-זיכטיגער יונגער מאנן דאשטעהט. מיר װערע דאהער ליעבער, װענן איך מײנעם עלטערן מאנגע געגעניבער אימער אלס יונגע פֿרױא געלטען קאָננטע! — איבריגענס איזט װיללױאם נאָך אימערהין אײן היבשער מאנן. ער בעזיטצט דאס אױסזעהען אײנעס עכטען שטאאטס-מאננעס; אײן אױגע, װעלכעס בעצױבערט; אײן לעכעלן, װעלכעס געװינגט; אײן בענעהמען, װעלכעס געפֿעללט, פֿעהיגקײטען, װעלכע בעהערשען. — װאס קאנן נון אײן װײב מעהר פֿאָן איהרעם מאננע װינשען! — האבען זיא זיך דענן אײנמאל שאָן אײן שענערעס בילד פֿאָן איהרעם צוקינפֿטיגען מאננע פֿאָרגעשטעללט?" —

„אָב איך מיר אײן זאָלכעס בילד שאָן פֿאָרגעשטעללט האבע, פֿראגען זיא! — יא! איך האבע אײנסט אין מײנען קינדעס-יאהרען אײנען דאמאלס אונגעפֿעהר דרײסיג יאהרע אלטען מאנן געזעהען, אונד זאָ מיסטע מײן געליעבטער אױסזעהען! — זײנע אױגען פֿערקינדעטען הערץ אונד געפֿיהל, זײנע האָהע שטירנע צײגטע פֿאָן בעסטעם דענקען אונד טראכטען, ער האטטע אײנע שפּראכע, דיא פֿאָם הערצען צו הערצען גינג. איך האבע איהן צום ערסטען מאלע רײטענד געזעהען. אלס קינד פֿערנאם איך נאָך, דאס איך אױף דער ערדע געהע, װעלכע פֿאללער הינדערניססע איזט, אונד איך שטאָלפּערטע דאמאלס אונד פֿערלעטצטע מיך. ער טרוג מיך אין דאס הױז מײנער עלטערן, אונד זײטדעם זאה איך איהן ניכט װיעדער!"

„דאס זינד יוגענד-טרײמע אונד אײנבילדונגען, זיא מיססען מיט דער װירקליכקײט רעכנען!"

„מוס איך? מאן מוס ניכט מיססען! — אך קאראָלינע, װיא גליקליך װערע איך, װענן זיך לאָרד גלעדסטאָן אין זיא פֿערליעבען װירדע, איך װערע דאנן פֿרײא!" . . . .

פּלאָטצליך װאר װיללױאם פֿאָן אײנעם זײטענגאנגע הערבײא געקאָממען. בײדע מעדכען (אדריעננע אונד קאראָלינע) קאמען אין פֿערלעגענהײט; זיא גלױבטען, װיללױאם האבע זיא בעלױשט.

װיללױאם לעכעלטע דען מעדכען זעהר פֿרײנדליך צו אונד זאגטע: „אדריעננע! איך זוכע זיא שאָן לאנגע, איהרע אללערליעבסטע פֿרײנדין מאָגע מיר דיעסמאל ענטשולדיגען, װענן איך יעטצט מיט איהנען אללײן צו שפּרעכען װינשע." —

אדריעננע ערראָטהעטע, קאראָלינע ענטפֿערנטע זיך, אדריעננע בליקטע איהר נאך, אלס װאָללטע זיא דיעזעלבע ערזוכען, צו בלײבען; אבער װיללױאם ריקטע זאָפֿאָרט מיט דער שפּראכע הערפֿאָר אונד זאגטע: „אדריעננע! ערלױבען זיא, דאס איך זיא זאָ הײסע, װיא אין דען גליקליכען אונד פֿערטרױליכען טאגען איהרער קינדהײט. איך װינשע, זיא קאָננטען אין דיעזעם אױגענבליקע אין מײנעם הערצען לעזען! דאָך צור זאכע! זיא זינד אים בעגריפֿף, איהרע מוטטער צו פֿערלאססען, זיא װערדען אין נײע געזעללשאַפֿטס-קרײזע קאָממען, נײע געזיכטער װערדען איהנען צולעכעלן אונד שמײכעלן, דאַרף איך האָפֿפֿען, דאס זיא זיך אױך דאָרט מײנער ערינערן װערדען?" —

„הערר! (זאגטע אדריעננע) װענן זיא נור ערינערונגען פֿאָן מיר פֿערלאנגען, דאנן װילל איך דיעס גערנע טהון." —

„יא (זאגטע װיללױאם) איך פֿערלאנגע נור ערינערונגען, ערינערונג דער ליעבע, דער פֿערגאנגענהײט, ערינערונג דעם צוקינפֿטיגען עהע-בונדעס. איך האָפֿפֿע, דאס זיא מיך פֿערשטעהען!"

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

וועני ענגלאנד אין גלייכעם מאסע פיר דיא ער-
האלטונג דעס פריעדענס בעגייסטערט איזט, אלס
דיעס בעציגליך רוסלאנדס דער פאלל איזט." —
(דא זיעהט מאן, דאס דיא רוסישע רעגירונג ניכט
בלאָס פאָן איהרעם קריעגערישען האָכמוטהע צו-
ריקגעקאָממען, זאָנדערן זאָגאר צים "פריעדענס-
פריעדיגער" געוואָרדען. עס פראגט זיך נור, אָב
אלל' דיעס ווירקליך אויפריכטיג אונד ערנסט גע-
מיינט זייא. איין זאָלך' פריעדענס-פריעדיגער מיט-
טע עבען אונטערזוכט ווערדען, אָב ער אין דער
טאשע קיינע "פיסטאָלע" פערשטעקט האָלט.)

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דיא טירקישען אויפשטענ-
דע געגען דיא רוסען) זינד נאָך אימ-
מער אים וואכסען בעגריפפען. דיא רוסיש-טירקישע
קאָממיססיאָן, וועלכע צו דעם צוועקע צוזאממענ-
געזעטצט וואורדע, דיא אויפשטענדישען אונטער
גינסטיגען פערשפרעכונגען צור ניעדערלעגונג דער
וואפפען צו בעוועגען, האט מיט דיעזען מוטהיגען
לייטען ניכטס אויסריכטען קאָננען. דיא אויפשטענ-
דישען ערקלערטען גאניץ ענטשיעדען, זיך אין קיינע
אינטערהאנדלונגען איינלאססען צו וואָללען אונד
דען קאמפף ניכט איינצושטעללען, זאָלאנגע דער
בילגארישע באָדען אויך נור פאָן איינעם רוסען
פעראונרייניגט ווירד. נאך דער מעלדונג דיעזער
קאָממיססיאָן בעשטעהען דיא אויפשטענדישען
אים 5 שטארקען ארמעע-אבטהיילונגען, דיא איה-
רען קאמפף עבען אן 5 וויכטיגען פונקטען בילגא-
ריענס מיט גראָסעם העלדענ-מוטהע פאָרט-
זעטצען. —

* (דיא "קאָניגס-גרעבער" אין
ירושלים.) זייט לענגערער צייט האט איינע
געזעללשאפט אים אינטערעססע דער וויססענ-
שאפט אין ירושלים אונד דער אומגעגענד אויס-
גראבונגען אונטערנאָממען, אום אין דיעזער וייזע
אין דען בעזיטץ פאָן "אלטערטהימערן" צו געלאנ-
גען. עס איזט זעלבסט-פערשטענדליך, דאס דיעזע
געזעללשאפט איך אים דיא היילינגסטען אָרטע זיך
ניכט קיממערט, דיא דאָך דיא פאָללסטע שאָנונג
פערדיענט העטטען. וויא דער "מאינצער איזרא-
עליט" זאָעבען בעריכטעט, האט איינע רייכע יידי-
שע דאמע אויס פראנקרייך, פרויא בערטהא בערט-
ראנד, דען רוים דער זאָגענאנגטען "קאָניגס-גרעבער"
(קברות המלכים) געקייפט אונד דענזעלבען דעם
"כולל ספרדים" געשענקט. אין דיעזעם אָרטע דיר-
פען אלזאָ מעהר קיינע אויסגראבונגען פאָרגענאָם-
מען ווערדען. איינער אלטען איבערליעפערונג
געמעס איזט איף דיעזעם רוים איך דער בעריהם-
טע כלבא שביע, דער פאָר דעם "חורבן" דער רייכס-
טע מאנן אין ירושלים וואר, בעגראבען. דיעזע
עכט-יידישע האנדלונג איינער פרויא פערדיענט
געוויס אללע אנערקעננונג.

* (איין גראָסעס אונגליק
דורך איין שייעס פפערד.) פריי-
טאג אבענדס עראייגנעטע זיך היער אין פעסט
איין אונגליק, וועלכעס דיא גאנצע שטאדט אין
טיעפסטע אויפרעגונג פערזעטצטע. דא דער
אבענד זאָ הערליך וואר, גינגען דיא פאָרנעהמס-
טען לייטע אם שאָנען איפער דער דאָנויא שפא-
ציערען. עס דירפטען דא טויזענדע פאָן מעננערן,
פרויען אונד קינדערן בייזאממען געוועזען זיין,
וועלכע האָכפערגניגט דיא פרישע ליפט איינ-
אטהמעטען. פלאָטצליך ערטאָנטע איים דער
פאָלקס-מאססע איין פערצווייפלונגס-רוף: "איין
שייעס פפערד! איין שייעס פפערד!" מעננער,
פרויען אונד קינדער שטירצטען דורכאיינאנדער,
אום אן דען האָהערען שטעללען רעטטונג אונד
צופלוכט צו זוכען. איין שייא געוואָרדענעס פפערד
ראננטע ווירקליך וויא טאָלל דאהער אונד שלעפפ-
טע איינע וואגענ-דייכסעל הינטער זיך מיט. עס
וואָרף צווייא פרויען אונד איינען בויערנ-יונגען
ניעדער. דיא צווייא פרויען וואורדען יעדאָך נור
לייכט בעשעדיגט, וועהרענד דער בויערנ-יונגע
בעוואוסטלאָז ליעגען בליעב אונד אינס שפיטאל
איבערפיהרט ווערדען מיסטע. אין דער נעהע בע-
פאנד זיך דער גרייזע געלעהרטע ר' ליב הירש
שלעזינגער, שייגערזאָהן דעס בעריהמטען אלט-
אָפנער ראבבינערס, ר' משה מינץ זכרונו לברכה,
דער עבענפאללס מיט איינער פערהייראטעטען
טאָכטער אין פרייער ליפט בעוועגונג מאכען
וואָללטע. דיא יונגע פרויא בליעב פאָר שרעקען
וויא אנגענאגעלט איף איהרעם פלאטצע. ר' ליב
הירש שלעזינגער יעדאָך פערלאָר דיא בעזיננונג
ניכט אונד מאכטע טראָטץ זיינעם אלטערס פאָן
72 יאהרען איינען שפרונג איף איינע ערהאָהטע
שטעללע. אינגליקליכער-וייזע נאהם דאס שייע
פפערד דיעזעלבע ריכטונג, וואָרף דען גרייזען מאנן
צו באָדען אונד שפראנג איבער דעססען קאָפף
הינויס. צווייא אָרצטע וואָרען זאָגלייך ביא דער
האנד, אָהנע יעדאָך דעם פעראונגליקטען דיא מינ-
דעסטע רעטטונג בריינגען צו קאָננען. דאס נאזענ-
ביין וואר צערשמעטטערט, דיא הירנ-שאלע צער-
טרימערט, דאס בלוט ערגאָס זיך אינס געהירן,
אונד דער טאָד וואר אונפערמיידליך. הערר שלע-
זינגער, דער זאָגלייך דאס בעוואוסטזיין פערלאָ-
רען, ערהיעלט ניכט ווידער דיא בעזיננונג. נאך
פערלויף איינער קליינען שטונדע הויכטע ער זיינע
זעעלע אויס. דער פערשטאָרבענע גאלט אין זיינער
יוגענד אלס גראָסער בן תורה אונד חריף, אין
וועלכער איינגענשאפט הגאון ר' משה מינץ ז"ל דענ-
זעלבען איך אייגנעזעטצט האט. אין אלט-אָפען
היעלט דערזעלבע זאָגאר פיעלע יאהרע הינדורך
איינע בעדייטענדע ישיבה. שפעטער ווידמעטע זיך
דערזעלבע דעם געשעפטס-לעבען, ערווארב זיך
איין בעדייטענדעס פערמאָגען אונד וואר אינהא-
בער איינער פאבריק. אים גרייזען אלטער צאָג ער
זיך פאָם געשעפטע גענצליך צוריק אונד ווידמעטע
זיינע צייט דען יידישען וויססענשאפטען. עס איזט
נאך אלל דעם געוויס לייכט ערקלערליך, ווענן דער
טרויריגע אויסגאנג דיעזעס בעריהמטען אונד האָכ-
געאכטעטען מאננעס איך אויסערהאלב דער יידי-
שען קרייזע אונזערער הייפטשטאדט איינען עריש-
טערנדען איינדרוק געמאכט. — (נאכטרעגליך ווירד
געמעלדעט, דאס דיעזעס שייע פפערד וועה-
רענד זיינעם טאָללען רעננענס פאָם שטאדטוועלד-
כען ביז אן דען דאָנויא-איפער אין פערשיעדענען
גאססען צאהלרייכע מענשען ניעדערגעוואָרפען
אונד שטארק בעשעדיגט האט. עס איזט פאסט אלס
גליק אנצוזעהען, דאס נור איין, ווענן איך
זעהר טהייערעס מענשענ-לעבען צו בעקלאגען
איזט. דאס פפערד איזט צור אונטערזוכונג דעם
שפיטאלע דער היעזיגען טהיער-הייל-שולע איבער-
געבען וואָרדען. דער קוטשער וואורדע פערהאפ-
טעט. מיט אלל דיעזען פערשפעטעטען פערפיגונ-
גען קאנן אבער לײדער ניעמאנדעס געהאָלפען
ווערדען! —)

* (דער פערשטאָרבענע יידי-
שע דעפוטירטע גאָלדשמיד אין
לאָנדאָן.) יינגסט מעלדעטען וויר, דאס דער
ערסטע יידישע דעפוטירטע אונד יידישע אדוואָ-
קאט ענגלאנדס, נעמליך הערר פאָן גאָלדשמיד,
בייא איינער רייזע אין זיינען וואהלבעצירק פאָן
דער אייזענ-באהן איבערפאהרען אונד צערמאלמט
וואורדע. איין בעריכט אויס לאָנדאָן מעלדעט נאכ-
טרעגליך נאך פאָלגענדעס: הערר גאָלדשמיד
הינטערליעס אין דיעזענהאפטעם פערמאָגען, וואָפאָן
דערזעלבע איינען בעדייטענדען טהייל צו פערשיע-
דענען וואָהלטהעטיגקייטס- אונד פראָממען צוועק-
קען פערמאכט האט. זאָ ערהאָלט דאס שפיטאל
אונד דיא אוניווערזיטעט אין לאָנדאָן יע 50000
פפינד שטערלינג (500000 גולדען), וועהרענד דער
גראָסען לאָנדאָנער סינאגאָגע עבענפאללס 10000
פפונד שטערלינג (100000 גולדען) פערמאכט
וואורדען. אללעס איבריגע פערמאָגען פאָללט דעם
נעפפען דעם פערשטאָרבענען, העררן יוליאן גאָלד-
שמיד, אלס ערבשאפט צו. דיעזער יונגע מאנן
איזט עבענפאללס דעפוטירטער אונד דירפטע זיין
איינפלוס אים פארלאמענטע דורך דיא ערהאלטענע

פאָלליעטאָן.

מערקווירדיגע פערהעלטניססע.

(59-טע פאָרטזעטצונג.)

קאראָלינא וואָללטע אויך דאס לעבען אונד טרייבען
אים מיניסטעריאום קעננען לערנען, וועסהאלב זיא איינ-
מאל אויך איינען מיניסטער צו שפרעכען וינשטע. דאנן
האטטע קאראָלינא אויך איינען אנדערן גרונדזאטץ. זיא
זאגטע: "ווענן שוויינען גאָלד איזט, דאנן איזט
שפרעכען דיאמאנטען!" — זאָ איין מיניסטער, וועל-
כער מיט דער פאָליטיק וועכסעלט, קאנן פיעללייכט אויך
אין דער ליעבע איינען וועכסעל פאָרנעהמען.

אלס נון וויללִיאם אנגעקאָממען וואר, דא בעגריסטע
ער דיא דאמען אויף איינע זאָלכע ליעבענסווירדיגע וייזע,
דאס דיעזע דורך ..ינע אנקונפט זעהר פערגניגט אונד זאָ-
גאר ענטציקט וואָרען. נור אדריעננע וואר שלעכט געלוינט,
אבער קאראָלינא פערזיכערטע, דאס איהר נאָך קיין מאנן
זאָ געפאללען האט, וויא דיעזער לאָרד גלעדסטאָן.

אלס וויללִיאם אדריעננעס האנד ערגריפף, ערראָט-
העטע זיא צוערסט אונד וואורדע אלסדאנן בלאס וויא
דער טאָד. קאראָלינע בעמערקטע דיעזע פערלעגענהייט
אונד קניפפטע מיט וויללִיאם איין אנדערעס געשפרעך אן,
אינדעם זיא זאגטע: "לאָרד גלעדסטאָן! זיא האבען לאָנדאָן
אין דער שאָנסטען צייט פערלאססען, עס מוס יעטצט דאָרט
זעהר לעבהאפט צוגעהען."

""אבער אויך דאס לאנד-לעבען איזט יעטצט זעהר
הייטער אונד מונטער — אונד נאמענטליך אונטער זאָלכען
אללערליעבסטען דאמען!""

"איך מאָכטע דאס לעבען אין דער רעזידענץ ניכט
גערנע מיט דעם איינפאָרמיגען לעבען אויף דעם לאנדע
פערטוישען, איך זעהע ליעבער דיא גראָסע וועלט, אלס דיא
בויערן, קיהע אונד שווינע אויף דעם דאָרפע."

""אבער איך וויל מיך אן דיא צוריקגעצאָגענהייט,
אן דאס הייזליכע לעבען געוואָהנען, איך וויל יא ענדליך
אויך הייראטען.""

דער דורכטריעבענע שפיטצבובע וויללִיאם מערקטע
באלד, דאס זיך קאראָלינא איהם נעהערן וויל, אונד דאס
זיא אלל איהרע קאָקעטטעריע אנוועגדעט, דאמיט ער זיך
אין זיא פערליעבע. ער וואר נון געוואָהנט, יעדען אומשטאנד
אויסצונוטצען, אונד ער שטעללטע זיך דאהער זאָ, אלס אָב
קאראָלינע איהן שאָן ווירקליך עראָבערט העטטע. ער דאכטע
זיך: "מאן מוס יעדע טוגענד אונד יעדעס לאסטער דער אנ-
דערן נור צו זיינען צוועקען געברויכען קאָננען, מאן קאנן
ניכט וויססען, וואָצו איינעם איינע זאָלכע קאָקעטטע ניטצ-
ליך זיין קאנן. זיא העטטע לוסט, מיניסטערס-גאטטין צו
ווערדען, אונד זיא ווירד יעטצט וואהרשיינליך זעהר ריה-
מענדעס אונד לאָבענדעס פאָן מיר שפרעכען, אונד דיעזע
שפראכע ווירד מיך בייא אדריעננע אין איין בעססערעס ליכט
שטעללען. איך מוס אדריעננע דורכאויס הייראטען. זיא
איזט צור שאָנען יונגפרויא הערא‍נגעוואכסען — אונד דאנן
האט זיא צווייא מיללִיאָנען! וואס פיר איינע וועלט שטעקט
אין דיעזער ריעזיגען סוממע!" —

וויא ערשראק אבער וויללִיאם, אלס ער האָרטע, דאס
אדריעננע איינע רייזע צור פרויא מערטאָן אונטערנימט,
בייא וועלכער זיא זיך אויך איינע לענגערע צייט אויפהאל-
טען ווירד! דאָרט, וואָ פרויא מערטאָן וואָהנטע, עקסיסטי-
רען יא פיעלע יונגע לייטע אויס דען פאָרנעהמסטען היי-
זערן, אונד וועלכעס יונגען מאננע קאנן איין זאָלכעס שאָ-
נעס אונד רייכעס מעדכען גלייכגילטיג בלייבען! — וויל-
ליאם זוכטע דאהער דען רייזע-ענטשלוס אדריעננע'ס ריק-
גענגיג צו מאכען, ער זוכטע דער לאָדי קירוואל דיא איינ-
ווענדונג צו מאכען, עס זייא דאָך ניכט נוט, דיא נאָך יונגע
אדריעננע פרעמדען לייטען אנצופערטרויען, אבער לעא
קאננטע דיא פאמיליע איהרער טרייען בעשיטצערין ראָווע,
אונד טרוג נאר קיין בעדענקען, אדריעננע הינצושיקען.

אינדעססען טראָסטעטע זיך וויללִיאם דאמיט, דאס
איהן אדריעננע נור דאהער ניכט הייראטען וואָללע, וויל
זיא זיך פאָן איהרער היימאטה, פאָן איהרער מוטטער ניכט
טרעננען מאג, עס זייא דאהער בעססער, דאס זיך אדריענ-
נע אן דיא פרעמדע געוואָהנע, אונד דאנן האָפפטע ער, דאס
איהר גראדע קאראָלינא דיא ליעבע צו איהם איינפלאָסען
ווערדע. פרויא מערטאָן וואָהנט יא ניכט זאָ וויים פאָן
לאָנדאָן, ער קאָננע דאהער אָפט איינען אויספלוג דאָרטהין
מאכען. אדריעננע קאָננע דאָרט דאס פערגניגען דער גראָ-
סען וועלט מעהר שעטצען לערנען, אונד זיא ווירדע זיך
דאנן זאָגאר דאָרנאך זעהנען, אלס דיא פרויא איינעס מי-
ניסטערס אין לאָנדאָן צו לעבען.

אלס קאראָלינא מיט אדריעננע אים גאָרטען ווידער
שפאציערען געגאנגען, זאגטע קאראָלינע: "וויא גליקליך זינד
זיא, מיינע גוטע אדריעננע, דאס זיא שאָן איינען זאָלכען
בריישינאס האבען! לאָרד גלעדסטאָן איזט איינער דער ליע-
בענסווירדיגסטען מעננער. זיא ווירדען אלס מיניסטערס-גאטטין
זעהר אָפט אם גלענצענדען האָפע אונזערער יונגען קאָניגין
זיין; הערין, וואס בעגעהרסט דוא מעהר!"